

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Secunda pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

virtutis sue. Debre: primo. & qui verum lumen non aggrauat sed alleuiat. vnde Augusti. in sermone. Cum esset inquit vgo grauida salubri leuitate plaudebat. lumen enim quod intra se habebat. pondus habere non poterat. Item reliquas pregnantium non habuit passiones. quales sunt dolor stomachi: renuz dentium &c. credibile enim est. vt sicut cristus nunq̃ legitur habuisse infirmitatem. ita mater eius ex hoc q̃ illuz in vtero habu it nihil molestie sustinuerit.

Secunda pars

Secundo cum dicitur. Factum est autem. tangitur puerperium virginale eterne maiestatis: siue tangit vaginalis partus eterni verbi. vbi tria tanguntur. Primum est sacrati temporis complementum. vnde dicit: factum est autem cum essent Maria & Joseph ibi h̃ ē in bethleem. impleti sūt dies scilicet nouē mensū. vt pareret. Nota q̃ licet conceptio christi in nazareth facta fuerit. ipse tamē natiuitatis locum elegit Bethleem. et hoc propter tria. Primo quidem vt ostenderet se secundum carnem filium esse Dauid cuius originis principium fuit in bethleem. Secundo quia bethleem domus panis interpretatur. ideo in tali ciuitate voluit nasci quia ipse est panis viuus qui de celo descendit. Johan. sexto. c. Tercio vt impleteretur scriptura que dicit eum nascituruz i bethleem Michæ quinto capitulo Tu bethleem effrata paruula nō es in milibus iuda. Ex te enim egredietur qui sit dominator in israhel. Nota etiam q̃ sunt impleti dies partus virginis secundum dispositionem plenitudinis temporis: ab eterno ordinatam de qua Xplus ad gal. quarto. At vbi venit plenitudo temporis. misit deus filium suū natuz ex muliere. & effluxit ab Adam quinq̃ milibus centum nonaginta sex ānis. ab Abrahā vero duobus milibus et tribus. Olimpiadis vero centesimo nonagesimotercio āno. Anno ab vrbe cōdita septuagesimo quinquagesimosecundo. indictione tertia id est tertio anno aeli indictionum. Anno imperii celsaris Augusti quadragesimosecundo. Regni autem herodis magni trigesimo anno. natus est saluator mundi ex virgine nocte dominice die. illa enim die qua dixit dominus. fiat lux et facta est lux. lux vera profulsit que illuminat omnem hominē venientem in hunc munduz. Nota etiam q̃ nouem mensibus fuit christus in vtero virginis: scilicet ab octauo kalendas. Aprilis vsq̃ ad octuokalendas Januarii. Hoc autem non fuit necesse quatenus corpus illud sanctissimum in tanto temporis spacio: debitam susceperet figuram et

Nonus

animam. quia in ipso sue conceptionis instanti. totū corp⁹ om-
nibus membris fuit figuratum. informatum rōnali anima: ⁊ di-
uino verbo iunctum: sed illud corpus tam puissimū erat i p̄p-
tibia essent linamenta membrorū. et ideo nouem mētib⁹ fu-
it in utero virginis. vt ad debitam perueniret quātitatē quā ce-
teri infantes partus p̄fusione demonstrant. Secundo tangit al-
me virginis partus dignissimus: et peperit filium suum: qui fi-
lius in celis est sine matre. et in terris sine patre. ¶ Circa
virginis partum attende. quia ipsa peperit virginitate manēte
imo in ipso partu magis est stabilita virginitas. vñ Pe. raue.
loquens ad virginem. In tuo inquit virgo conceptu in tuo p̄-
tu creuit pudor. auda est castitas. integritas roborata est. et soli-
data virginitas. omnesq; pseuerare virtutes in tuo gremio est
genitor tuus: in tua carne est deus tuus: ⁊ ipse lucem mundi p̄-
te nobis dedit. qui lucem mundo dedit. Item peperit virgo sine
dolore. quia vt dicit Aug. in concipiendo libido non fuit: imo
cum maximo gaudio peperit. sicut enim germinatio lilii et flo-
ris letabunda est sic virgo parturiens exultabat. cantans cum
angelis gloria in altissimis deo. vnde Psa. 35. c. dicitur de par-
tu v̄gis. Germinās gmiabit sic lilii. et exultabit letabunda ⁊
laudans. Et ideo optime quidam decanens ante thorum v̄gi-
nis parturientis. tale dixit canticum. Alter partus grauat ar-
tus. inquit suspiria. tuus fructus pellit ludus. dans etia; gau-
dia. aliarum seminarum proles fletū funditur. partus iste nil
scit triste. quando deus nascitur. cum enim omnium hominum
partus magis sit tristitie q̄ gaudii. iste tamē fuit mire exultacō-
nis. Item peperit virgo clausa. integero enim corpore. et nulla
facta apertura diuinum verbum exiuit virginis vterum. velud
sponsus de thalamo suo. quod quidem congruis declaratur ex-
emplis quia ex virgula flos nascitur ea manente integra. Itē
sicut sidus radium profert virgo filium pari forma. neq; em si-
dus radio. neq; mater filio sit corrupta: Item sicut lux solis ad
nos peruenit vitrum penetrando. nec ipsum frangit. sic diuine
lucis verbum ad nos venit per virginem inuiolatam. vnde cui
daz dicenti. nūq̄ natura mutauit sic sua iura: vt virgo pareret
et incorrupta maneret. prudentissime respondit. Petrus mādu-
cator dīcs. Sol vitrū penetrat nec violat. nec v̄go flore. nec v̄-
go puerpera prole. ¶ Et ideo gratia h̄ queratur v̄r-
xpus exiuit virginis vterum circa hoc vulgus multa fabulat:
quidam enim dicunt eum per costam. alii hinc. alii vero inde ee
natum. Sed omnia illa figmenta sunt errore proxima. tenendū

Sermo

est enim ipsum esse natum per consuetum membrorum locum. manente tamen clauso virginis vtero. sicut ad discipulos post resurrectionem ingressus est per portam cenaculi ianuam tamen clausis: et ideo de natiuitate eius dicit ps. q. vestigia eius non cognoscentur. nullam enim vestigium corruptionis aut signum propter partum reliquit in vtero et carne virginis. Hanc autem rei veritatem. Damascenus. 4. li. ca. 6. ait dicens. Quemadmodum conceptus virginem concipientem conseruauit. ita partus eius virginis seruuat inuiolatam. solum pertransiens per ipsam et clausam seruans. per auditam quidem conceptio fuit. natiuitas autem per consuetum eorum que pariuntur exitum. Et si quidam fabulantur per costam partum esse dei genitricis. non enim erat impossibile pertransisse per portam clausam. et eius non ledere signacula. Audisti quod super hoc dicit Damascus. Et attende quod dicit per auditum fuisse virginis conceptionem. quod non est intelligendum quasi verbum ingressum fuerit per aurem in virginem in qua primo non erat. ille enim intellectus erroneus est. sed per auditum fuit conceptio quia audiens uerba ageli. et illi obediens. diuinum concepit verbum. **N** Deinde tangit nascentis dignitatem: primogenitum. hoc enim maxime dignitatis est. v. de Genes. 49. Ruben primogenitus meus: prior in domis. maior in imperio Et attende quod cum de ratione primogeniti duo sint scilicet quod ante eum nemo natus sit et post eum omnes. christus dicitur primogenitus virginis. non ex hoc quod beata virgo habuerit alios filios post eum. sed quia ante eum nullum habuit quatenus verbi temporalis generatio. sit aliqua le vestigium generationis eterne: in qua nihil ante verbum aut post genitum est. beata enim virgo nullum unquam concepit filium nisi christum. unde Aug. sup. Joh. capitulo sexto. Sicut inquit in sepulchro ubi positus erat corpus domini. nec ante nec postea mortuus iacuit: sic virgo gloriosa nec antea nec postea mortua le concepit. Et Damascenus libro. 4. capitulo. 6. Manet inquit beata dei genitrix post partum virgo. que supple virgo nullatenus usque ad mortem viro copulata est. **T**ercio tangit deuotum obsequium: et pannis eum inuoluit: non serico: non purpura. nec mollie pellium natum inuoluit infantem. sed paucis vilibus pannis. Vnde dicit Crisostomus. Virgo pauperula fabri vxor et in pregnatione posita. non potuit habere nisi paucos pannos. Sed queritur que fuit obstetrix ut nascentem infantem suscipere: balnearet: et pannis inuolueret. In historiis legitur quod Ioseph duas mulieres ad hoc adduxit. sed istud est apocryphum

ipsa enim virgo que genuit fuit et obstetrix. nec aliam mulie-
rem adhibuit. indigent enim mulieres obstetricibus prop-
ter do-
lorem partus. sed virgo non doluit. Item nulla fuit mulier di-
gna tangere christi carnem. nisi beata virgo. et ideo sola balne-
auit eum. Item nulla ei mulier prebuit lac. quia illud lac erat ex
semine. sed sola beata virgo prebuit mamillam lacte de celo ple-
nam. unde cantat ecclesia. saluatorem seculorum ipsam regem angelorum.
sola virgo lactabat vbera de celo plena. Et ideo dicit Hie-
ro. contra heliodorum. Nulla ibi obstetrix fuit. nulla mulierculaz
seductas succellit. ipsa mater et obstetrix fuit. pannis inquit in-
uoluit infantem et posuit in presepio: que sententia apocripho-
rum deliramenta conuincit. Hinc etiam cantat ecclesia membra
pannis inuoluta. virgo mater alligat. et pedes manusque crura
stricta cinxit fascia. Deinde ponit humile reclinatorium. et reclinauit
inuolutum infantem in presepio. Ecce enim magna indige-
tia. quis vnquam in tanta paupertate natus est. ut oportuerit eum
reclinari in presepio animalium. sed licet vulpes foueas habeant
et volucres celi nidus. filium tamen virginis non habet ubi caput
suum reclinet. Istud autem presepium cum feno dicitur esse Ro-
me delatum ab helena in ecclesiam sancte Marie maioris. quia
non erat ei locus: alius nisi presepe: in diuersorio: est autem di-
uersorium locus communis situs penes vias: ad quem homines
eque collationis conueniunt in die. Ioseph autem ibidem ma-
nebat cum virgine. ob multitudinem ei eorum qui venerant beth-
leem Ioseph tanquam pauper non potuit inuenire hospitium.

Tercia pars

p

Erdo. cui dicitur et pastores erant: tangitur pasto-
rale privilegium per fuisse claritatis. siue tangitur pa-
storibus manifestata christi natiuitas ubi tanguntur quique

Primum est pastorum cura sollicita. ubi dicit: et pa-
stores erant in regione eadem: non longius a bethleem quam
per miliare: vigilantes: Nota quod forte vigilabant propter tria:
vel iuxta morem gentiliuz propter solis reuerentiam quia in sol-
sticiis noctis vigilas seruabant. vel propter timorem malarum
bestiarum. aut propter timorem predonum. quia multi extranei
conuenerant in regionem. ideo vigilantes custodiebant gregem
unde dicit et vigilas noctis custodientes super gregem suum:
Secundo ponitur angelica apparitio. et ecce quasi: subito: id est
ex improviso. angelus domini. hic est ille angelus: qui virgini
annunciauerat verbi conceptum: unde ipse amplius ceteris an-
gelis gaudet. quia quod predixerat completum erat. ideo ante